

Omexom
Puunaulakatu 13
28100 Pori
maiya-leena.kalenius@omexom.com

Viite Lausuntopyyntö 11.2.2025

Aihe Kokemäki, Sähkö Oy:n 110 kV voimajohtohanke Kolsi-Kirkkokallio

Omexom on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa Kokemäelle sijoittuvasta 110 kV voimajohtohankkeesta Kolsi-Kirkkokallio.

Hankkeen tarkoituksena on, että Kokemäen Sähkö Oy rakentaisi Kokemäelle uuden, noin 5–7 km:n pituisen 110 kV voimajohdon Kolsi – Kirkkokallio-alueelle. Voimajohdon suunnittelusta sekä hankkeeseen liittyvistä lupa-asioista vastaa Omexom. Uusi voimajohto alkaisi Fingrid Oyj:n Kolsin sähköasemalta ja päättyisi rakennettavalle Kirkkokallion sähköasemalle. Voimajohdolle on suunniteltu kolme reittivaihtoehtoa. Voimajohtoreitin pituus on noin 7,2 kilometriä reittivaihtoehdossa A. Se sijoittuu olemassa olevan voimajohdon rinnalle noin 3,7 kilometrin matkalla ja uuteen johtokäytävään noin 3,5 kilometrin matkalla. Reittivaihtoehdon B pituus on noin 6,4 km, josta olemassa olevaa voimajohtolinjausta noudattava osuus on noin 2,5 km ja uutta linjausta on 3,9 km. Reittivaihtoehdossa C olemassa olevan voimajohdon linjausta noudattelevan osuuden pituus on 2,2 km ja uutta osuutta on 3 km, eli reitin pituus on kokonaisuudessaan 5,2 km. Kaikki vaihtoehdot sijoittuvat pääosin pelloille ja ne ylittävät Sonnilanjoen ja Siaruanjoen. Reittivaihtoehto C sijoittuu rautatien pääraiteen Lielähti–Kokemäki–Pori–Mäntyluoto rinnalle.

Hankealueella on voimassa Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 (2019), jossa maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä ovat Kokemäenjoen kulttuurimaisema RKY93, Ylistaro-Sonnilla kulttuurimaisema, Kolsin voimalaitos ja Ylistaron Matomäki ja Paistilan kylä. Alueita koskee suunnittelumääräys: *”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisuudet siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.”* Lisäksi vaihemaakuntakaavassa 2 on osoitettu maisemallisesti arvokas peltoalue (Merkinnällä osoitetaan maatalousalueita, jotka

ovat maisemallisesti arvokkaita, avoimia viljelyalueita ja jotka sijaitsevat keskeisesti taajamarakenteessa ja/tai kuuluvat olennaisesti alueen kulttuurimaisemaan).

Merkintää koskee suunnittelumääräys: *"Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää alueen säilymiseen avoimena ja sen merkitykseen taajama- ja kulttuurimaisemassa."*

Alueella on voimassa Suunnittelualueen pohjoispuolella Kokemäenjoen rantaosayleiskaava. Rantaosayleiskaava on tullut voimaan 15.3.2010. Suunniteltu voimajohto reittivaihtoehtoineen ei sijoitu voimassa olevien yleiskaavojen alueelle, jossa alueelle on osoitettu suojeltavia rakennuksia, muinaismuistokohteita ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita, joita koskee suunnittelumääräys:

"Kulttuurihistoriallisesti arvokkailla alueilla ja kohteissa tulee yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakentamisessa erityistä huomiota kiinnittää kulttuurihistoriallisen arvon säilyttämiseen. Aluetta ei tulisi turmella ympäristöön huonosti soveltuvalla rakentamisella, uusien liikenneväylien ja pääsähkölinojen rakentamisella, maa-ainesten otolla arvokkaiden rakennusten ja rakenteiden purkamisella tai muilla vastaavilla toimenpiteillä. Ennen kulttuurihistoriallista ympäristöä merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulisi asiasta ottaa yhteys kaupungin kaavoitusviranomaiseen ja Satakunnan museoon".

Suunnittelualueella sijaitsee useita muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Näistä Köönikänmäen, Leikkimäen ja Perävainionmäen rautakautiset kalmistot ovat osa valtakunnallisesti merkittävää arkeologista aluetta nimellä *Kokemäen Teljän muinaisjäännökset* (VARK-tunnus 100440).

Satakunnan Museo osallistui hankkeesta järjestettyyn viranomaisneuvotteluun 13.5.2024, jossa se toi esiin, että suunnittelualueen ja olemassa olevan voimajohdon sijainnin olevan hankala kiinteisiin muinaisjäännösten kannalta. Lisäksi museo toi esiin, että suunnittelualue on hankala maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteiden kannalta. Alueella on valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita kohteita.

Alueelle on laadittu maisemaselvitys vuonna 2011 (FCG Finnish Consulting Group Oy, sekä lisäksi ympäristöselvitys 2024 (AFRY Finland Oy) ja arkeologinen inventointi (Mikroliitti Oy 2024).

Satakunnan Museon kannanotto

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueella toteutettiin syksyllä 2024 arkeologinen inventointi voimajohtoreittien vaikutusalueelle sijoittuvien kiinteiden muinaisjäännösten toteamiseksi. Aikaisemmin tunnettujen rautakautisten kalmistojen lisäksi alueelta löydettiin neljä ennen tuntematonta kivikautista asuinpaikkaa sekä yksi keskiajalle ajoittuva asuinpaikka. Uudet muinaisjäännösalueet (Kylä-Kupi 2, Kylä-Kupi 3, Leikkimäki 2, Mäki-Köönikkä 2 sekä Sonnilanjoki) on viety Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännösrekisteriin ja aluerajaukset paikkatietoineen voi ladata Kulttuuriympäristön palveluikkunasta osoitteesta <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>. Uusista kohteista neljä sijoittuu välille Kolsin voimalaitos – Risteentie ja yksi reittivaihtoehdon B alueelle.

Muinaisjäännökset tulee huomioida voimajohtopylväiden suunnittelussa ja tarkemmat suunnitelmat toimittaa hyvissä ajoin Satakunnan Museolle. Mikäli pylväitä sijoitetaan muinaisjäännösalueille, on näissä kohteissa toteutettava arkeologisia tutkimuksia, joiden kustannuksista muinaismuistolain 15§:n mukaisesti vastaa hankkeen toteuttaja.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Satakunnan Museo on tutustunut voimajohtohankkeeseen ja siitä laadittuun ympäristöselvitykseen (Afy 2024). Voimajohtohankkeen suunnittelualueen eri vaihtoehdot sijoittuvat kaikki maisemallisesti ja kulttuuriympäristöjen osalta merkittävälle alueelle, ja voimajohdon suunnittelussa tulee huomioida sen vaikutuksia laajalta. Afryn laatima ympäristöselvitys on laadittu asiantuntevasti ja laadukkaasti.

Selvityksen mukaan "voimajohdon vaikutuksen maisemaan ei arvioida heikentävän merkittävästi valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ja valtakunnallisesti maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön ominaispiirteitä, eikä vaarantavan maisema- ja kulttuuriarvojen säilymistä. Voimajohdon sijoittuminen alueelle ei ole esteenä alueelle tyypillisten peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymiselle. Uuteen voimajohtokäytävään (reittivaihtoehdot A ja B) sijoittuvien osuukien vaikutus maisemaan on kuitenkin selvästi suurempi kuin olemassa olevan voimajohdon viereen sijoittuvan osuuden. Maisemavaikutusten

kannalta reittivaihtoehdon C vaikutukset maisemaan ovat vähäisemmät kuin vaihtoehdoilla A ja B.”

Satakunnan Museo toi jo viranomaispalaverissa 13.5.2024 esiin, että ehdotetuista kolmesta vaihtoehdosta vaihtoehto C on kulttuuriympäristön, maiseman ja muinaisjäännösten kannalta parhain. Lisäksi Satakunnan Museo toteaa, että jo olemassa olevan voimajohdon rinnalla kulkevan linjauksen sijaan yhteispylväät ovat maiseman kannalta parempi ratkaisu.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Sanna Kuusikari

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää
Satakuntaliito/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo
Kokemäen kaupunki/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä